herpy

GEKKOER

Phyllurus platurus

Phyllurus platurus er en brunmarmorert, nattaktiv bladhalegekko fra sandsteinsklippene rundt Sydney. Den brede, bladformede halen og kamuflasjen får den til å forsvinne på stein og bark. Den blir bare omtrent 15 cm, er rolig å holde og må ha en kald vinterpause for å yngle.

Familie: Carphodactylidae Engelsk: Southern leaf-tailed gecko Publisert 16. november 2026

FAKTABOKS

DYRET

Voksenstørrelse	**15 cm** total lengde inkl. hale
Levealder	**5-10 år**
Aktiv	**Om natten**
Levevis	**Trelevende og klippelevende**
Biotop	**Klippeterreng og temperert skog og eng**
Vanskelighetsgrad	**Øvet**

STELL

Min. terrarium	**50 × 50 × 50 cm** L × B × H for 2 voksne dyr
Temperatur, dag	**22-26 °C**
Temperatur, natt	**19-21 °C**
Luftfuktighet	**55-100 %**
UVB	**Valgfritt**
Vinterhvile	**10-16 °C** 9-13 uker
Kosthold	**Insekter**
Holdes	**Parvis eller i gruppe**

AVL

Formering	**Eggleggende**
Kjønnsmoden	**18 mnd.**
Kullstørrelse	**1-2 egg**
Kull per år	**2-4**
Inkubasjon	**56-110 dager** ved 21-22 °C

VERN OG PAPIRER

CITES	**Liste III**
EU-vedlegg	**Vedlegg C**
IUCN	**Livskraftig (LC)**

Om arten

Phyllurus platurus er en liten, kraftig kamuflert gekko med ru hud og et brunt eller grått marmorert mønster som minner om sandsteinen den lever på. Kroppen er dekket av lave, knoppformede tuberkler. Det mest karakteristiske er halen: den er bred, flattrykt og bladformet og fungerer både som fettlager og som avledning: et rovdyr som griper den, står igjen med halen. Den opprinnelige halen har store, svakt tornete tuberkler, mens en nyvokst hale er glattere og mer kompakt marmorert.

Den blir opptil omtrent 15 cm inkludert hale, og kroppen alene (snute til kloakk) måler høyst omtrent 10 cm. Halen kan kastes hvis dyret blir grepet, og den vokser ut igjen. Fordi halen også rommer fettreservene til dyret, er den et godt sted å lese av om dyret er i form.

Arten ble beskrevet i 1790 av George Shaw og har siden båret mange andre vitenskapelige navn. Slektsnavnet er dannet av de greske ordene for blad og hale, og artsnavnet av ordene for bred og hale, begge med henvisning til formen på halen. Arten kan forveksles med *Phyllurus caudiannulatus* fra Queensland, som imidlertid har en vanlig, rund hale, og de to lever langt fra hverandre. Dyr uten hale er vanskelige å skille fra hverandre.

P. platurus regnes som en lett art å holde når den får sin kalde vinterpause. Den er stille og standhaftig, jakter ved å ligge på lur og er mer et dyr å se på enn å håndtere. Levealderen er ikke dokumentert; boksens 5-10 år er et anslag.

Utbredelse og leveområde

Arten finnes bare i det østlige Australia, i delstaten New South Wales. Hovedparten av bestanden lever i Sydney-bassenget og de omkringliggende sandsteinsområdene, og utbredelsen strekker seg nordover mot Newcastle og sørover til Illawarra.

Den er vanlig i og rundt Sydney, der den også finnes i byområder. Typelokaliteten er angitt bare som New South Wales, og kjernen i utbredelsen er Hawkesbury-sandsteinen rundt Sydney.

> **Naturlig utbredelse:** Australia.

LEVEOMRÅDE

Phyllurus platurus lever først og fremst på klippeflater, blokker og i smale sprekker, men sees også på trær, også der det ikke er klipper i nærheten. Den utnytter mange slags levesteder, fra fuktige kløfter med temperert regnskog til tørre høydedrag med sklerofyllskog og kystnær hei på sandstein. Den har tilpasset seg mennesker og finnes i garasjer, på gjerder, i støttemurer og i hus.

Den er nattaktiv og jakter fra et skjul der den ligger stille og venter på byttet. Om dagen sitter den i sprekker eller under steiner, og flere dyr kan dele samme sprekk, mens de om natten oftest sees alene. Føden er store, nattaktive virvelløse dyr som edderkopper, møll, biller og kakerlakker. Vinteren er kjølig, og nettene kan komme tett opp mot frysepunktet. Derfor trenger arten en kald periode for å yngle.

Stell

TERRARIET

Et par voksne dyr kan holdes i et terrarium på omtrent 50 × 50 × 50 cm (lengde × bredde × høyde), og større er bedre. Arten sitter på klippe og bark, så terrariet må innredes etter det: flate biter av korkbark, steiner og greiner som dyret kan sitte under og klatre på. Gi mange skjul, slik at dyrene kan trekke seg tilbake om dagen, og sørg for at noen av dem er loddrette eller skrå.

De finnes ofte flere sammen i en sprekk om dagen, så et par eller en liten gruppe går fint, så lenge det bare er én hann per terrarium. Holdes dyrene parvis, er det lettere å følge avstamning og de enkelte paringene. Unger kan holdes i en liten boks på omtrent 30 × 20 × 20 cm med kjøkkenpapir som bunn og en enkelt bit korkbark som ligger på skrå og gir skjul. Et eggleggingssubstrat må være dypt nok, se avsnittet om avl.

Bunnsubstratet kan være fuktig kokosfiber eller torvmose. Hold det rent, og skift kjøkkenpapiret når det er skittent.

TEMPERATUR

Phyllurus platurus trives ved vanlig romtemperatur. Om dagen skal temperaturen ligge på 22-26 °C, og om natten kan den falle til omtrent 19-21 °C. Det er ikke dokumentert behov for et varmt hotspot.

Vinteren er viktig for avl. Etter en ukes fastetid senkes temperaturen gradvis, 2-3 grader per dag, til 10-16 °C, og dyrene holdes kjølig i to til tre måneder. Kaldere er bedre, og en enkelt natt helt ned mot 9 °C er ikke et problem. Dyrene er fortsatt aktive ved omtrent 10 °C og kan til og med pare seg ved 12 °C. Etter perioden heves temperaturen over en uke til normalen. Dyrene må aldri kjøles ned med mat i magen, fordi fôret da kan råtne og være dødelig. Er et dyr i vinterhvile tydelig tynnere, tas det ut av kulden.

Les mer: Varme og temperatur

LUFTFUKTIGHET OG VANN

Spray terrariet hver kveld med lunkent vann. Rett etter sprayingen er luftfuktigheten tett oppunder 100 %, men mellom sprayingene skal den falle til omtrent 55-60 %, slik at terrariet kan tørke opp. Dyrene drikker dråper fra overflatene.

Sprayingen fortsetter hver kveld også i vinterperioden, slik at dyrene har vann å drikke og luftfuktigheten ikke faller for lavt. Det er ikke dokumentert behov for en vannskål.

LYS OG UVB

Det foreligger ingen dokumenterte krav til UVB for arten. Den er nattaktiv og gjemmer seg om dagen i sprekker, så den får bare lite lys i naturen. Gi en fast døgnrytme med lys om dagen og mørke om natten, og la terrariet ha både lyse og skyggefulle steder. Bruk ikke sterke spotlamper.

Les mer: Lys og UVB

FÔRING

Phyllurus platurus tar levende insekter. Jaktstrategien er et bakholdsangrep, så byttet må bevege seg. Sirisser kan brukes som grunnfôr; i naturen er det edderkopper, møll, biller og kakerlakker. Det er ikke dokumentert en bestemt fôrfrekvens eller et bestemt tilskudd, så følg vekten til dyret og hvor fyldig halen er, og tilpass mengden.

Unger spiser først to-tre dager etter klekkingen og spiser bare lite de første ukene, men tilby likevel føde. Etter noen uker begynner de å spise kraftig. Insektene må høyst være så store som hodet til dyret. Fjern rester neste morgen.

Les mer: Fôrdyr: hold og avl

ATFERD OG HÅNDTERING

Arten er stille og standhaftig og sitter ofte urørlig og godt kamuflert. Den er ikke et dyr som skal håndteres mye. Ta aldri tak i halen, for den kastes, og den nye halen blir glattere og mindre karakteristisk.

I naturen sees dyrene som regel alene om natten, men flere kan dele en sprekk om dagen. Et par eller en liten gruppe kan holdes sammen hvis det bare er én hann per terrarium. Hold øye med uro i gruppen.

Avl

KJØNNSMODNING OG KJØNNSBESTEMMELSE

Hannene har en tydelig hemipenis-bule ved kloakken, som hunnene mangler. Dyrene bør være minst 18 måneder gamle og veie minst 18 g før de settes i avl. Det tar tid å nå modenhet, så vær tålmodig.

PARRING

Nøkkelen til avl er en kald vinterhvile på to til tre måneder, se avsnittet om temperatur. Etter hvilen og når dyrene spiser normalt og ser sunne ut, kan hannen og hunnen settes sammen, hvis de ikke allerede er kjølt ned sammen. Paringen sees sjelden, så ikke bli bekymret hvis du ikke ser noe.

En til to måneder senere sees eggene tydelig gjennom den halvgjennomsiktige buken til hunnen som to store hvite ovaler.

EGGLEGGING OG KULL

To til tre måneder etter at dyrene er satt sammen, legger hunnen som regel to egg per kull. Angivelsene for kullstørrelse svinger fra ett til to egg. Hunnen legger to til fire kull i året med omtrent en måneds mellomrom.

Hun skal ha et 8-10 cm dypt, fuktig bunnsubstrat av torvmose eller kokosfiber, som er fuktig nok til å klumpe seg, men ikke vått. Hun graver en skålformet rede som ligner en fuglerede, legger eggene i midten, fyller igjen og blir ofte sittende oppå reden. Eggene legges om dagen. Hun sees ofte på bunnen i stedet for i skjulet sitt. Etter leggingen er hun tydelig tynnere.

INKUBASJON

Eggene tas ut så snart de er lagt, og legges i en blanding av perlitt og vann i forholdet 1:1 etter vekt. Inkuber ved 21-22 °C. Temperaturer over 25 °C kan drepe fostrene. Det er uavklart om temperaturen styrer kjønnet, og kullkamerater er ofte en hann og en hunn.

Klekkingen skjer etter omtrent 90-110 dager, avhengig av temperaturen. Andre angivelser er åtte til ti uker.

OPPDRETT AV UNGER

Ungene skifter hud nesten med en gang etter klekkingen, og det går som regel uten problemer. Oppdra dem som de voksne, men med mindre insekter som høyst er like store som hodet. Gi første føde to-tre dager etter klekkingen. Rester fjernes neste morgen.

Ungene kan holdes sammen som kullkamerater, men skilles hvis en blir større enn den andre eller dominerer. Skift kjøkkenpapiret når det er skittent.

Helse og vanlige feil

Det foreligger bare få dokumenterte opplysninger om sykdommer hos arten. Hold øye med disse forholdene:

- Vekttap. Halen lagrer fett og er den beste indikatoren på formen til dyret. Et dyr som går ned i vekt i vinterhvilen, skal tas

ut av kulden og fôres opp.

- Mat som ikke er fordøyd når dyrene kjøles ned. Det kan råtne i tarmen og være dødelig, så la dyrene faste en uke før temperaturen senkes.
- Tapt hale. Den vokser ut igjen, men får en annen og glattere form.
- Syke dyr må ikke i vinterhvile.

Kontakt veterinær med erfaring på krypdyr hvis et dyr går ned i vekt, slutter å spise eller virker sløvt.

Spør alltid dine kloke bekjente

Veiledningen er et godt sted å begynne, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskjellige, og mye av det viktigste lærer man av dem som har holdt arten i årevis. Snakk med en oppdretter, en erfaren holder eller en veterinær med kunnskap om krypdyr og amfibier før du skaffer deg dyret - og igjen hvis noe virker galt.